

Landschap Noord-Holland Weidevogelproeftuin Hempolder

Met het 'Aanvalsplan Grutto' wil een brede coalitie van beschermers nu eindelijk het verschil gaan maken voor weidevogels. In de Hempolder gaat Landschap Noord-Holland alvast aan de slag. "Hoger waterpeil, kruidenrijk grasland en een stroomdraad tegen de vossen zijn de sleutels", zegt Frank Visbeen, Hoofd Onderzoek en Advies van Landschap Noord-Holland. "Met 60 ha is de Hempolder misschien niet enorm groot", erkent Visbeen, "maar het is wel een heel bijzonder gebied. Door de open ligging, als een soort schiereiland in het Alkmaardermeer, is het traditioneel enorm rijk aan weidevogels. In de toptijd zaten hier met gemak meer dan honderd paar grutto's. Tot de eeuwwisseling broedden er zelfs af en toe nog kemphanen. Maar ook hier is de achteruitgang natuurlijk wel zichtbaar."

Om die achteruitgang te keren, start onder leiding van Visbeen en de gebiedsmanager van de Hempolder, Onno Steendam, dit jaar een onderzoek. Kern van het plan is het verhogen van het waterpeil naar 10 tot maximaal 20 cm onder het maaiveld, zodat de greppels het hele broedseizoen weer vol water komen te staan. Daarnaast zal op basis van de resultaten van praktijkonderzoek de kruidenrijkheid van het land worden versterkt. Een derde belangrijke pijler is het weren van vossen. Visbeen: "Rond een stuk van 6 ha komt een vossenraster van stroomdraad. Binnen en buiten dat 1.200 meter-raster plaatsen we wildcamera's. Boswachter Erwin Schellinger en Robert Backer, stagiair van de opleiding toegepaste biologie in Den Bosch, gaan al die wildcamera's bijhouden en kijken wat het broedsucces is van de weidevogels met of zonder vossenraster. Kunnen

Boswachter Erwin Schellinger.
(Foto: Dutchphoto/LNH)

we echt een verschil maken door vossen en katten met dat raster buiten te houden? Hoe sterk is de druk van andere predatoren die over de stroomdraad vliegen of er onderdoor kunnen kruipen? Dat hopen we allemaal te ontdekken."

De Hempolder is eigendom van Landschap Noord-Holland en wordt verpacht aan verschillende boeren. Visbeen: "Die maaien na het broedseizoen het gras. Een deel van ons experiment draait er ook om, om te zien hoe we het water hoog genoeg kunnen houden voor de weidevogels, terwijl de boeren er na 15 juni, of later als de weidevogelkuikens nog niet vliegvlug zijn, nog wel kunnen maaien en het gras kunnen afvoeren."

"Eigenlijk weten we in essentie natuurlijk al lang waar weidevogels behoefte aan hebben. Het is nu vooral een kwestie van het in praktijk brengen en de praktische details uitwerken", benadrukt Visbeen. "Omdat we niet met alle andere terreinbeheerders steeds het wiel opnieuw moeten uitvinden, zoeken we met onze praktijkproef vooral ook de samenwerking. We nodigen andere terreinbeheerders ook nadrukkelijk uit om met ons mee te kijken. Een soort 'lerend netwerk', zeg maar."

Met al die kennis die al zo lang beschikbaar is, moet Visbeen erkennen dat het ook wel een moeilijk verhaal is geworden voor de weidevogels in een intensief gebruikt agrarisch landschap. "We zijn inderdaad al veel kwijtgeraakt, maar toch blijf ik optimistisch. Een grutto die over dit deel van Noord-Holland vliegt, moet toch ook zien dat het niet alleen in de Hempolder, maar ook in de Hooge Weide, het Wormer- en Jisperveld en de Krommenieër Woudpolder nog goed toeven is?"

Geldersch Landschap en Kasteelen Nieuwkomers en herintreders

De boswachters en beheerders van Geldersch Landschap & Kasteelen (GLK) zijn dagelijks bezig om de natuur te beschermen. De vestiging van een nieuw diertje of een zeldzame plant zorgt bij hen altijd weer voor een goed humeur. Helemaal als ze jarenlang maatregelen hebben genomen om een gebied geschikt te maken juist voor deze plant of dit diertje. Een grotere erkenning is nauwelijks denkbaar.

Neem de beekoeverlibel, die op landgoed Staverden is gezien. Beheerder Patrick Smits: "Die komt eigenlijk alleen voor bij beken, plassen en vennen met kwelwater, water dat uit de bodem omhoog welt. Als je een beekoeverlibel langs een oever ziet jagen, weet je dat het ook met de waterkwaliteit de goede kant op gaat."

Al net zo'n mooie verrassing is het berghertshooi dat in het najaar op landgoed Duno bij Doorwerth staat te bloeien. De plant komt nog maar op twee plekken op de Veluwe voor, en verder alleen in Zuid-Limburg. En wat te denken van broedende rode wouwen op twee locaties van GLK op de Veluwe? De sierlijke roofvogel met net zo'n gevorkte staart als een zwaluw broedt pas tien jaar weer in ons land. Sinds 2015 neemt het aantal broedgevallen toe; vorig jaar waren het er

Mannetje van de
beekoeverlibel. (Foto: GLK)

ongeveer twintig in heel Nederland.

Het Wisselse Veen, tussen Apeldoorn en Epe, is momenteel wellicht het meest dankbare gebied voor de boswachters. Hier is veel werk verzet om de oorspronkelijke waterhuishouding te herstellen. Sloten zijn gedempt en de overbemeste bovenlaag van graslanden is afgegraven. Water dat soms honderden jaren geleden op de Veluwe is gevallen, kan hier weer aan de oppervlakte komen. Wat is het dan mooi als op een dag de witte of roze bloemen van de kleine valeriaan opduiken tussen allerlei grassen. Of dat je draadgentiaan ziet, een van de kleinste bloeiende

plantjes in ons land.

Ook de aanwezigheid van elritsen is een signaal dat de natuur in het Wisselse Veen opknapt. Elritsen leven in scholen in ondiepe, stromende beken. Schoon water is een must voor het visje. Omdat dat er bijna niet meer is, komt hij alleen nog voor in Zuid-Limburg en langs de oostkant van de Veluwe. Seniorbeheerder Remco Oosterkamp: "Dat zulke bijzondere planten en dieren zich weer vestigen in het Wisselse Veen, geeft aan dat het watersysteem het goed doet. De inzet loont, want de biodiversiteit gaat er weer wat op vooruit."